

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Potomci ruských emigrantů v České republice

Barbora Svobodová

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra germanistiky a slavistiky
Studijní program Filologie
Studijní obor Cizí jazyky pro komerční praxi
Kombinace angličtina - ruština

Bakalářská práce

Potomci ruských emigrantů v České republice

Barbora Svobodová

Vedoucí práce:

Mgr. Bohuslava Němcová, Ph.D.
Katedra germanistiky a slavistiky
Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2020

.....

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí práce Mgr. Bohuslavě Němcové, Ph.D. za její cenné rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla, a za čas, který mi věnovala.

OBSAH

1 ÚVOD.....	6
2 HISTORIE RUSKÉ EMIGRACE.....	8
2.1 První vlna ruské emigrace.....	9
2.2 Ruská pomocná akce.....	10
2.2.1 Problémy a krize ruské emigrace v ČSR.....	11
2.2.2 Rok 1945.....	12
2.2.3 Statistiky.....	13
2.3 Slavné osobnosti ruské emigrace v ČSR.....	14
2.3.1 Jevgenij Nikolajevič Čirikov (1864 - 1932).....	14
2.3.2 Alfréd Ljudvigovič Bém (1886 - 1945).....	14
2.3.3 Roman Osipovič Jakobson (1896 - 1982).....	15
2.3.4 Arkadij Timofejevič Averčenko (1880 - 1925).....	15
2.3.5 Sofie Vladimirovna Paninová (1871 - 1956).....	16
2.3.6 Marina Ivanovna Cvětajevová (1892 - 1941).....	17
3 RUSKÁ EMIGRACE V SOUČASNOSTI.....	19
3.1 Ruská tradice (Русская традиция).....	20
3.2 Ruské středisko vědy a kultury v Praze (Российский центр науки и культуры).....	21
3.3 Koordinační rada ruských krajanů v Česku (Координационный совет российских соотечественников в Чехии).....	21
3.4 Pravoslavná církev.....	22
3.4.1 Chrám Zesnutí přesvaté bohorodice.....	22
3.4.2 Chrám sv. Mikuláše v tzv. Profesorském domě.....	23
3.4.3 Chrám sv. Cyrila a Metoděje.....	23
3.5 Slovanský ústav AV ČR.....	23
3.6 Oni byli první (Они были первыми).....	24
4 POTOMCI RUSKÝCH EMIGRANTŮ.....	25
4.1 Ivan Savický (nar. 1937).....	25
4.2 Nora Musatová (1931 - 2010).....	25
4.3 Jevgenij Čirikov (1936 - 2019).....	26
4.4 Vladimír Bystrov (1935 - 2010).....	27
4.5 Anastasie Kopřivová (nar. 1936).....	28
4.6 Alexej Kelin (nar. 1942).....	29

5 PŘÍPADOVÁ STUDIE: SVĚTLANA GLASEROVÁ.....	30
5.1 Evženie Kličková.....	30
5.2 Václav Klička.....	30
5.3 Život Světlany Kličkové.....	33
5.4 Bedřich Glaser.....	37
5.5 „Угроза Путин“.....	37
6 ZÁVĚR.....	38
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	40
RESUMÉ.....	46
РЕЗЮМЕ.....	47

1 ÚVOD

Cílem této bakalářské práce je představit potomky ruských emigrantů, kteří dnes žijí, popř. donedávna žili, v České republice. Na takové téma se dá nahlížet z více hledisek a v této práci si představíme hledisko spíše obecnější.

Na začátku je velmi důležité zmínit, jak ruská emigrace vůbec probíhala, kdy a proč k ní docházelo, nebo kdo se tohoto procesu účastnil, tomu se tedy věnuje první kapitola. Obvykle bývá ruská emigrace dělena do několika emigračních vln. Pro Československo byla však nejvýznamnější první vlna emigrace, tzv. prvorepubliková, která proběhla mezi lety 1918 a 1922. V závěru kapitoly je zmíněno několik významných osobností, které se při svém odchodu z vlasti v Československu usadily, někteří emigranti pouze na přechodnou dobu, jiní natrvalo.

Druhá kapitola se věnuje nejen potomkům ruských emigrantů, ale okrajově také současným emigrantům, kteří do České republiky stále přicházejí. Nejprve je popisován běžný život těchto emigrantů, v čem se od sebe obě výše zmíněné skupiny liší a v čem jsou si naopak podobné. Dále jsou zde zmíněny nejvýznamnější organizace a spolky, které sdružují ruskou diasporu u nás. Samozřejmě nesmí být opomenuta pravoslavná církev, která k ruskému národu nedmyslitelně patří.

V následující kapitole je představeno šest významných osobností, potomků prvorepublikových ruských emigrantů, kteří se věnují různým profesím, nejvíce však studiu historie, spisovatelské a novinářské činnosti, nebo práci pro ruské emigratské spolky. Jmenovitě: Ivan Savický, Nora Musatová, Jevgenij Čirikov, Vladimír Bystrov, Anastasia Kopřivová a Alexej Kelin.

Poslední část této bakalářské práce patří Světlaně Glaserové, dceři ruské matky a česko-ruského otce. Příběh její rodiny je plný zvrátů, nečekaných událostí a dobrodružství. Světlana Glaserová je známá jako spisovatelka a ilustrátorka. Pozornost je věnována především její literární tvorbě, součástí kapitoly jsou tak i ukázky z jejích knih.

Jak již bylo zmíněno výše, cílem této práce je představit potomky ruských emigrantů z obecnějšího hlediska. Podrobněji jsou představeny život a literární tvorba spisovatelky a ilustrátorky Světlany Glaserové, jejíž knihy začaly být vydávány po roce 2015.

2 HISTORIE RUSKÉ EMIGRACE

Emigrace ruského národa je velmi obsáhlé téma, s ruskými emigranty se setkáváme napříč celým světem a celými staletími, ať už mluvíme o emigraci z carského Ruska, ze Sovětského svazu nebo ze současné Ruské federace. Největší a nejvýznamnější vlny emigrace však Rusko zažilo ve 20. století.

Filozof Martin C. Putna (1993: 13-15) rozděluje ruskou emigraci 20. století na tři hlavní vlny, kterým předcházely ještě dvě menší. Tzv. nultá vlna ruské emigrace označuje odchod ruských obyvatel po neúspěšné Ruské revoluci v roce 1905, kdy byli někteří ruští obyvatelé nuceni prchat před pronásledováním carským režimem. Po bolševickém puči roku 1917 dochází k tzv. vnitřní emigraci, která znamenala nucenou migraci pronásledovaných Rusů v rámci ruského území.

Jako první vlna emigrace bývá označováno období mezi lety 1918 – 1922. Pro Československo byla tato emigrační vlna nejvýznamnější.

Druhá vlna ruské emigrace probíhala v letech 1939 – 1945. Tohoto období, kdy do Sovětského svazu vpadli Němci, kteří byli následně nuceni ustupovat před sovětskými vojsky, využili nespokojení obyvatelé k odchodu ze SSSR do různých zemí světa, zejména do USA, Jižní Ameriky a Austrálie¹.

Začátek 70. let 20. století je spojen se třetí vlnou ruské emigrace. Od konce 2. světové války bylo v podstatě nemožné opustit Sovětský svaz a přestěhovat se do jiné země. Příležitost se naskytl v souvislosti s vyhlášením nového samostatného státu Izrael a s tzv. izraelským výjezdním povolením z důvodu spojování rodin². Někteří autoři, jako například K. Sládek (2010: 29), označují jako třetí vlnu ruské emigrace období mezi lety 1948-1989, kdy docházelo k migraci ruských občanů v rámci sovětských zemí, a to z důvodu uzavření sňatku s občanem či občankou jiné socialistické země. Dalším důvodem, který Sládek uvádí (2010: 29) byla pracovní migrace, taktéž mezi zeměmi socialistického bloku.

1 Putna/Zadražilová 1994: 102

2 Putna/Zadražilová 1994: 126

2.1 První vlna ruské emigrace

Rok 1917 byl pro ruský národ doslova převratný. V únoru 1917 odstoupil poslední ruský car Mikuláš II. a do čela státu se postavila demokratická Prozatímní vláda. Politické představy o novém státním zřízení a směřování nového Ruska se však velmi různily a každý se snažil prosadit své názory. Nakonec došlo k říjnovému bolševickému převratu a pro všechny opoziční strany a odpůrce bolševické ideologie nastalo období pronásledování a represí. Tato skutečnost se tedy stala důvodem pro dobrovolnou i nucenou emigraci stovek tisíců Rusů do celého světa³.

Pro odchod ze země se rozhodli zástupci snad všech vrstev ruské společnosti, od prostých obyvatel přes studenty, politiky, umělce, kozáky, vojáky, až po velkou část ruské inteligence⁴. Hlavním cílem emigrantů byla především významná evropská města té doby, zejména Paříž a Berlín, třetí nejčastější cílovou destinací se stala Praha⁵. Důvodů, proč si ruští emigranti vybrali nově vzniklou Československou republiku je několik, některé z nich si uvedeme níže.

Právě založená mladá demokratická republika v srdci Evropy lákala svojí neposkvřeností, novými možnostmi a hlavně nadějí na život v opravdové demokracii. Výhodou ČSR pro ruské emigranty byla také relativní geografická blízkost. Mnoho emigrantů totiž věřilo a doufalo v brzkou porážku bolševické vlády, opětovné nastolení demokracie a možnost návratu do rodné vlasti. Nesmíme zapomenout zmínit také společný slovanský původ. Tím hlavním důvodem pro usazení se v ČSR však byla nabídka československé vlády, podporovaná zejména československým prezidentem Tomášem Garrigue Masarykem a tehdejším prvním ministerským předsedou Karlem Kramářem, tzv. Ruská pomocná akce.

3 Putna 1993: 15

4 Putna 1993: 18

5 Tejchmanová 1993: 6

2.2 Ruská pomocná akce

Právě T. G. Masaryk a K. Kramář, ale i další českoslovenští politici a významné osobnosti tehdejší doby, byli známí svým rusofilstvím, proto je pochopitelné, že se československá vláda rozhodla postavit čelem k ruské emigrační krizi a pomoci často hladovějícím a zuboženým emigrantům v začlenění se do společnosti v jejich novém bydlišti. V roce 1921 tak vznikl koncept tzv. Ruské pomocné akce⁶. Jejím cílem bylo mimo jiné postarat se o děti, nemocné a invalidy, pomoci emigrantům najít práci a bydlení, hlavně však nabídnout ruským studentům možnost dokončit zde své vzdělání a připravit tak mladou generaci na návrat do vlasti, aby zde mohli vytvořit silný liberální stát. Nejen ruští emigranti, ale i zbytek světa tedy stále věřil v ukončení bolševické vlády a nastolení demokracie⁷.

Dalším cílem Ruské pomocné akce byla snaha poskytnout ruské inteligenci a umělcům prostor pro jejich výzkum a tvorbu. Nejvýznamnější období tzv. ruské Prahy se datuje mezi lety 1922 a 1925, kdy byla v Československu největší koncentrace ruských emigrantů, uvádí se, že jich zde žilo více než 25 000. Po roce 1925 se ruská Praha začala vylidňovat a cílem této migrace se stala Paříž⁸.

Ruská pomocná akce byla spravována Československým Červeným křížem a tzv. Zemgorem, což bylo Sdružení ruských zemských a městských činitelů v ČSR. Zemgor, který vznikl v roce 1921, byl hlavní aktér v rozdělování financí, pomáhal emigrantům při hledání bydlení a práce, zajišťoval jim právní pomoc a studentům veškeré studijní záležitosti⁹. Nutno uvést, že v rámci Ruské pomocné akce vzniklo také několik různých škol velmi dobré úrovně. Za zmínku stojí Ruské reformované reálné gymnázium ve Strašnicích, Ruské reformované reálné gymnázium v Moravské Třebové nebo Ruská právnická fakulta v Praze¹⁰.

Centrem ruských emigrantů byly pražské městské čtvrti Dejvice, Zbraslav nebo Bubeneč, dále Moravská Třebová, a ti méně majetní obývali menší obce v okolí Prahy, jako například Černošice, Všenory nebo Dobřichovice¹¹.

6 Veber et al. 1996: 9

7 Putna 1993: 45, 46

8 Putna 1993: 47

9 Tejchmanová 1993: 24 – 25

10 Tejchmanová 1993: 28-29, 30

11 Putna 1993: 50

Obyčejní lidé si však Rusů, kteří se přestěhovali do Československa, příliš nevšímali a emigranti se tak stýkali hlavně v rámci ruské diaspory. Bylo vytvořeno mnoho organizací, institucí a spolků, kde se tito emigranti sdružovali, mimo jiné Ruský Sokol, Ruská lidová univerzita, Ruský dům nebo tzv. Ekonomický kabinet. Některé organizace a spolky byly financovány československou vládou, jiné byly zase podporovány představiteli ruské emigrace ze zahraničí.

Ruská lidová univerzita¹², která vznikla v roce 1923 a později byla přejmenována na Ruskou svobodnou univerzitu, sloužila jako vzdělávací instituce, kde se konaly přednášky a semináře nebo se zde pořádaly jazykové kurzy.

Ruský dům¹³ byl vytvořen roku 1925 hraběnkou S. V. Paninovou a sloužil nejen jako kulturní středisko ruských emigrantů, ale také jako útočistiště pro sirotky. Hraběnka Paninová založením Ruského domu navázala na tradici tzv. Lidového domu, který ještě před emigrací založila v Petrohradě.

Ekonomický kabinet¹⁴, založený v roce 1922, představoval odborný institut, který se zabýval shromažďováním dostupných materiálů o bolševickém Rusku, analýzou těchto materiálů a jejich zveřejňováním.

Nelze opomenout jednu z těch nejdůležitějších organizací, která sdružovala Rusy v emigraci, a tou byla pravoslavná církev. Na začátku 20. let 20. století se pravoslavní věřící scházeli v malém kostele v Dejvicích. Později jim bylo umožněno využívat chrám sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze. Tím neznámějším střediskem se však v roce 1935 stal nově postavený chrám Zesnulé sv. Bohorodičky (Nanebevzetí Panny Marie) na Olšanských hřbitovech¹⁵. Dodnes zde najdeme mnoho ruských hrobů a pozůstatků po těchto hrobech.

2.2.1 Problémy a krize ruské emigrace v ČSR

Koncem 20. let a na začátku 30. let 20. století se situace ruských emigrantů v ČSR začala zhoršovat. Blížící se hospodářská krize měla vliv na výši finanční podpory od československé vlády a Ruská pomocná akce začala být omezována. Se snižováním finančních příspěvků souviselo také zhoršení

12 Tejchmanová 1993: 27 – 28

13 Veber et al. 1996: 64

14 Tejchmanová 1993: 32

15 Tejchmanová 1993: 54

životní úrovně obyvatel, omezování činnosti ruských organizací a spolků, tím i společenského života. Z těchto důvodů také docházelo k migraci ruských emigrantů, a to hlavně do USA, Jižní Ameriky a Afriky, resp. francouzských kolonií v Africe¹⁶.

Zhoršení postavení pro ruské emigranty souviselo také s politickými změnami v Evropě. Velká propast se mezi ruskými emigranty a Československem otevřela v roce 1934, kdy ČSR uznala existenci Sovětského státu a došlo k podepsání československo-sovětské spojenecké smlouvy o vzájemné spolupráci. Dalším faktorem byl stoupající vliv fašismu v Německu a napětí, které v té době v Evropě panovalo. Ruská emigrace se tak ocitla na názorovém rozcestí. Nakonec se vytvořily dva hlavní názorové směry¹⁷.

První názorovou skupinu tvořili tzv. „obranáři“, kteří se stavěli na stranu Ruska a bránili ho za každou cenu, tedy i za cenu podpory bolševického režimu. Nejdůležitější pro ně bylo zachování ruského státu a jeho kultury.

Druhou názorovou skupinou byli tzv. „poraženci“. Zástupci tohoto pojetí zaujali takové stanovisko, že nejdůležitější je zničit bolševický režim a vytvořit nové nezávislé Rusko, ať to stojí cokoliv, třeba i podporu Hitlera¹⁸.

2.2.2 Rok 1945¹⁹

Všechna nejistota vyústila s příchodem roku 1945, tedy po skončení 2. světové války. Zbylí ruští emigranti se museli rozhodnout, jak to bude dál. Ti, kteří zůstali v Československu, nebo se vrátili do Sovětského svazu, zvolili tu nejhorší možnost. Sovětský režim emigrantům nic neodpustil. Naopak, ihned po oficiálním skončení války začalo zatýkání emigrantů, jejich odvlékání zpět do SSSR, věznění a popravy. Postupně byly rušeny ruské emigrantské organizace a spolky, zavírány ruské školy a jejich materiály a sbírky byly odváženy do SSSR. Jednalo se například o materiály Ruského zahraničního historického archivu, sbírky Ruského kulturně historického muzea nebo archivní materiály a sbírky diplomatických misí, zajateckých a internačních táborů za první světové války.

Zatýkání v Československu prováděly zejména jednotky NKVD a Směř.

16 Veber et al. 1996: 76, 78

17 Veber et al. 1996: 80

18 Veber et al. 1996: 81

19 Veber et al. 1996: 84 – 86

Směrš byly speciální jednotky sovětské vojenské kontrarozvědky, které měly za úkol vyhledávat zrádce a kolaboranty²⁰. NKVD neboli Lidový komisariát vnitra byla centrálně řízená organizace, která měla za úkol likvidovat opozici. Tato organizace vykonávala svoji činnost v letech 1936 - 1946, poté z ní vzniklo sovětské ministerstvo vnitra²¹.

2.2.3 Statistiky²²

Dle údajů čerpaných z publikace Ruská a ukrajinská emigrace v ČSR v letech 1918 – 1945 žil na území Československa v průběhu let 1919 – 1938 následující počet ruských emigrantů:

1920	1924/25	1928	1932	1938
15 000	25 000	24 000	10 500	6 – 8 000

V publikaci se dále uvádí, že 7 - 10% ruských emigrantů pracovalo ve školství a umění, zbylých 90 – 93% pracovalo manuálně, z toho asi 40% v zemědělství, 20% v průmyslu či řemeslech, zejména jako námezdní síla, a 30% lidí se živilo většinou špatně placenými manuálními pracemi.

Ze statistických údajů zveřejněných ve výše zmíněné publikaci také vyplývá, že 40% ruských emigrantů byli zastánci monarchie, 11% emigrantů podporovalo socialistické smýšlení, a 10% to demokratické. Zbylých 39% emigrantů nevyjádřilo žádné politické preference.

20 Chmel Denčevová, I. Spolu s Rudou armádou přišla do Československa i kontrarozvědka Směrš. Na svědomí má 215 obětí, říká historička. *Český rozhlas Plus* [online]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/spolu-s-rudou-armadou-prisla-do-ceskoslovenska-i-kontrarozvedka-smers-na-svedomi-7206394>

21 Ruský Memorial zveřejnil databázi pracovníků bývalé NKVD. Obsahuje na 40 tisíc jmen. *ČT24 - Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR - Česká televize* [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1963646-rusky-memorial-zverejnil-databazi-pracovniku-byvale-nkvd-obsahuje-na-40-tisic-jmen>

22 Veber et al. 1996: 58, 65

2.3 Slavné osobnosti ruské emigrace v ČSR

Jak již bylo zmíněno výše, ruskými emigranty byli jak obyčejní lidé, tak představitelé šlechty, inteligence a umění. Níže si krátce představíme několik významných osobností z oblasti literatury a literární vědy, které našly své útočiště právě v tehdejším Československu.

2.3.1 Jevgenij Nikolajevič Čirikov (1864 - 1932)

Spisovatel Jevgenij Čirikov žil v Praze od roku 1922 do své smrti v roce 1932. Je pochován na Olšanských hřbitovech. Byl označován jako realista, ve své tvorbě tedy reflektoval tehdejší situaci, ať už ve formě autobiografie, nebo dokumentárně laděné beletrie. Častým tématem jeho děl byly osudy prostých lidí, zejména studentů a dětí²³.

Před emigrací podnikl Jevgenij Čirikov cestu z centrální části Ruska na jih a ve své tehdejší tvorbě popisoval, co během svých cest prožil²⁴.

Čirikov byl už ve své době uznávaným spisovatelem, byl však po celou dobu poznamenán steskem po své rodné vlasti.

Mezi jeho nejvýznamnější dílo patří v Praze vydaný román *Šelma pekelná*²⁵.

2.3.2 Alfréd Ljudvigovič Bém (1886 - 1945)²⁶

Literární vědec a kritik Alfréd Bém byl uznávaný učenec a překladatel. Narodil se v Kyjevě, ale studoval na univerzitě v Petrohradu. Kromě studia současné literatury se zabýval životy a tvorbou L. N. Tolstého, A. S. Puškina nebo F. M. Dostojevského. Pro emigraci se rozhodl z důvodu literární svobody.

V Praze pracoval po celou dobu své emigrace jako učitel ruského jazyka na Karlově univerzitě, dále se věnoval studiu klasické ruské literatury, vydával učebnice a odborné časopisy. V Československu vydal mimo jiné několik monografií o literárních velikánech, například *Tajemství osobnosti Dostojevského: několik kritických kapitol* (Praha: 1928) nebo *Světový význam Puškinův* (Praha: 1936). Angažoval se také v členství v různých organizacích a spolcích, byl aktivním členem Pražského lingvistického kroužku. Rovněž Alfréd Bém však trpěl steskem po svém domově.

23 Veber et al. 1996: 47 - 48

24 Копришинова, А. Зубчатое колесо истории. *Сайт Русской диаспоры в Чешской республике* [online]. Dostupné z: <http://ruslo.cz/index.php/arkhiv-zhurnala/2017/item/917-zubchatoe-koleso-istorii>

25 Biografický slovník českých zemí 2009: 82 - 83

26 Hlaváček/Fesenko 2017: 82 - 85

V květnu roku 1945 byl v Praze zatčen sovětskou tajnou službou a navždy zmizel.

2.3.3 Roman Osipovič Jakobson (1896 - 1982)²⁷

Roman Jakobson byl významný literární vědec, který se narodil 11. 10. 1896 v Moskvě. Do Československa přijel na studijní cestu jako tlumočnick Červeného kříže a rozhodl se tu zůstat. Později vyučoval na Masarykově univerzitě v Brně, publikoval odborné články a věnoval se studiu českého folklóru.

V roce 1926 byl založen Pražský lingvistický kroužek a Jakobson se stal jeho místopředsedou. Společně s Vilémem Mathesiem, Bohuslavem Havránkem, Bohumil Trnkou a dalšími se věnovali studiu nové vědy a tou byla fonologie, tj. nauka, která se zabývá studiem hlásek. Dále se věnovali stylistice a teorii jazykové kultury.

V roce 1938 byl Roman Jakobson, který byl židovského původu, nucen z Československa uprchnout. Přes Dánsko, Norsko a Švédsko se dostal až do New Yorku, kde se usadil a později zde působil na Harvardské univerzitě. Koncem 60. let ještě několikrát navštívil Čechy.

V roce 1991 byl Jakobsonovi udělen in memoriam Řád T. G. Masaryka II. třídy.

2.3.4 Arkadij Timofejevič Averčenko (1880 - 1925)²⁸

Tento významný ruský humorista a satirik se narodil 27. března 1880 v Sevastopolu. Kvůli své oční vadě nedokončil gymnázium a začal pracovat jako písař. Později byl zaměstnán jako úředník a publikoval své první povídky. Když se stal redaktorem satirických časopisů, začaly jeho problémy s cenzurou. V roce 1922 uprchl ze Sovětského svazu a usadil se v Praze. Zde pokračoval v psaní povídek, věnoval se divadelní kritice a stal se oblíbeným komikem. Roku 1925 zemřel na srdeční slabost a je pochován na Olšanských hřbitovech.

Jedním z jeho významných děl je sbírka povídek Praha a Čechové, obsahující stejnojmenné povídky. Obálku k této knize ilustroval Josef Lada.²⁹

²⁷ Hlaváček/Fesenko 2017: 135 - 137

²⁸ Hlaváček/Fesenko 2017: 74 - 77

²⁹ Sedmidubský, J. Arkadij Averčenko – „zuřivý pes uboze vyjící do plamenů revoluce“. *Český rozhlas Plus* [online]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/arkadij-avercenko-zurivy-pes-uboze-vyjici-do-plamenu-revoluce-6541910>

Úryvek z povídky Knedlíky: „«Кнедлики!!!!!» Вот то слово, которое привело в возмущение и ярость моих друзей-чехов... — Позвольте, господа, — оправдывался я. — Ну, что в них хорошего? Что такое — кнедлики?! Это варёный, тяжёлый, как свинец, хлеб, который кирпичом ложится в желудке. Ведь если я буду есть кнедлики каждый день — у меня в желудке будет кирпичный дом! — У вас не в желудке кирпич, — кричал мой сосед по столу, — а в сердце у вас кирпич! Да ели ли вы когда-нибудь настоящие кнедлики?!“³⁰

2.3.5 Sofie Vladimirovna Paninová (1871 - 1956)³¹

Hraběnka Sofie Paninová se narodila v roce 1871 v Moskvě. Byla velmi vzdělaná a již od raného mládí se věnovala osvětě ruského národa.

V roce 1903 založila v Petrohradě tzv. Lidový dům. V domě byly dílny a ateliéry, knihovna, divadlo, sklady oblečení a obuvi pro chudé děti, také se zde vyučovalo a lidem byly nabízeny právní konzultace. To vše poskytovala hraběnka zadarmo, nebo za menší finanční příspěvek. Během první světové války založila při Lidovém domě lazaret pro raněné vojáky.

Po nástupu bolševiků k moci byla hraběnka Paninová zatčena, protože nesouhlasila s jejich ideologií. Vzhledem k jejím zásluhám při vzdělávání ruského lidu ji však bolševické vedení propustilo a donutilo emigrovat. Po příchodu do Evropy se hraběnka ihned přidala ke Společenství národů a účastnila se humanitární pomoci pro ruské emigranty.

Do Československa přijela hraběnka Paninová v roce 1924 na pozvání Alice Masarykové, dcery československého prezidenta. Rok poté založila v pražský Ruský dům, který navazoval na její činnost v Petrohradě. V roce 1925 se také začaly konat slavnosti pojmenované jako Dny ruské kultury, na jejichž vzniku se rovněž podílela.

V roce 1938 se hraběnka Paninová rozhodla přestěhovat do USA, kde v roce 1956 zemřela.

³⁰ Хлебина, А. Аверченко и кнедлики. *Пражский экспресс — чешская газета на русском языке* [online]. Dostupné z: <https://www.prague-express.cz/ruscz/67315-averchenko-i-knedliki>

³¹ Копршивова, А. 2008: 177-182

2.3.6 Marina Ivanovna Cvětajevová (1892 - 1941)³²

Tato výjimečná ruská básnířka se narodila 26. 9. 1892 v Moskvě. Díky svému otci, který byl profesorem na Moskevské univerzitě, se Marině naskytla možnost studovat na univerzitě v Paříži francouzskou literaturu, která ji silně ovlivnila. Byla to zvláštní žena plná vnitřních rozporů a emocí, které se později také promítly do její tvorby.

V roce 1911 potkala svého budoucího manžela Sergeje Efrona, který však v roce 1914 odešel do války a Cvětajevová zůstala sama s dvěma malými dcerami. Mladší dcera později zemřela. Sergej Efron byl po válce nezvěstný, ozval se až v roce 1922 a Marina s dcerou za ním odjely do Berlína. Cvětajevová však byla v emigraci nešťastná, a tak se rodina ještě téhož roku přestěhovala do Prahy a o tři roky později do Paříže.

V Praze dosáhla tvorba M. Cvětajevové největšího vrcholu. Vydala zde mimo jiné své nejznámější poémy *Poéma hory* (Поэма горы; inspirováno Petřínem) a *Poéma konce* (Поэма конца). V Československu se manželům také narodil syn Georgij.

Koncem 30. let napsala básnický cyklus *Verše Čechám* (Стихи к Чехии), ve kterých vyjádřila naději na lepší budoucnost Čechů, vyzdvihla jejich hrdost a zároveň kritizovala chování Německa³³.

V roce 1938 se Sergej Efron rozhodl vrátit zpět do SSSR a o něco později ho následovala i jeho žena. Cvětajevová zde dostala zákaz publikovat, byla nucena manuálně pracovat ve vyhnanství, manžel byl zastřelen a syn zemřel v bojích na frontě. Nešťastná Marina Cvětajevová se tak 31. srpna 1941 rozhodla ukončit svůj život a oběsila se.

Dodnes je Marina Cvětajevová v České republice pravidelně připomínána, zejména zásluhou Společnosti Mariny Cvětajevové, která byla založena v Praze v roce 2001 a své sídlo má v obci Všenory u Prahy³⁴. Básnířka má od roku 2012 ve Všenorech svoji pamětní desku, která je umístěna na domě, kde Cvětajevová žila³⁵. Jiná pamětní deska upomínající Marinu Cvětajevovou je umístěna na domě ve Švédské ulici v Praze 5³⁶.

32 Putna 1993: 173 - 176

33 Zahrádka 2003: 57 - 58

34 Vaněčková, G. Společnost Mariny Cvětajevové. *Oficiální stránky obce Všenory* [online]. Dostupné z: <https://www.vsenory.cz/knihovna-infocentrum/centrum-mariny-cvetajevove/historie-centra-mariny-cvetajevove/spolecnost-mariny-cvetajevove/>

35 Odhalení desky M. Cvětajevové. *Oficiální stránky obce Všenory* [online]. Dostupné z: https://www.vsenory.cz/obec-174/fotogalerie/odhaleni-desky-m-cvetajevove/?ftresult_menu=odhalen%C3%AD+desky

36 Cvětajevová Marina. *Pamětní desky v Praze.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.pametni-desky-v-praze.cz/products/cvetajevova-marina-na-dome-cp-1373-svedska-ulice-51-praha-5-smichov/>

Ukázka z díla *Стихи к Чехии - báseň Германии*³⁷:

О, дева всех румянее
 Среди зеленых гор —
 Германия!
 Германия!
 Германия!
 Позор!

Полкарты прикарманила,
 Астральная душа!
 Встарь — сказками туманила,
 Днесь — танками пошла.

Пред чешскою крестьянкою —
 Не опускаешь вежд,
 Прокатываясь танками
 По ржи ее надежд?

Пред горестью безмерною
 Сей маленькой страны,
 Что чувствуете, Германы:
 Германии сыны??

О мания! О мумия
 Величия!
 Сгоришь,
 Германия!
 Безумие,
 Безумие
 Творишь!

С объятьями удавьиными
 Расправится силач!
 За здравие, Моравия!
 Словакия, словачь!

В хрустальное подземие
 Уйдя — готовь удар:
 Богемия!
 Богемия!
 Богемия!
 Наздар!

(9 - 10 апреля 1939)

³⁷ Стихи к Чехии. Наследие Марины Цветаевой — сайт о великом русском поэте XX века [online]. Dostupné z: https://www.tsvetayeva.com/cycle_poems/stihi_k_chehii

3 RUSKÁ EMIGRACE V SOUČASNOSTI

V této kapitole se zaměříme na současný život ruských emigrantů a jejich potomků v České republice. V souvislosti s emigrací se můžeme často setkat s termínem diaspora, proto je důležité si ho hned na začátku definovat. V publikaci „Я - иммигрант. Jsem emigrant.“³⁸ je výraz diaspora definován jako etnické nebo náboženské společenství žijící dlouhodobě mimo oblast svého původu v rámci jiného společenství.

Je důležité rozlišovat mezi emigranty a jejich potomky různých emigračních vln, protože ruská diaspora na českém území je nejednotná, někteří jedinci se navzájem dokonce odmítají identifikovat³⁹. Největší rozpor je mezi potomky ruských emigrantů první vlny a těmi, kteří se přistěhovali do České republiky až po roce 1989, respektive 1991. Důvodem tohoto rozporu je především odlišná mentalita a odlišné názory obou skupin na situaci v současném Rusku.

Prvorepublikoví emigranti byli vychováni v carském Rusku. Jejich emigrace byla z politických a ideologických důvodů vynucená a mnoho rodin si tak po druhé světové válce v roce 1945 prošlo pronásledováním a zatýkáním sovětskými orgány, někteří členové těchto rodin byli odvezeni zpět do Sovětského svazu, vězněni v pracovních táborech nebo popraveni. Mnozí z nich se už zpět do ČSR nikdy nevrátili. Potomci těchto emigrantů jsou těmito událostmi stále ovlivněni a často mají k ruské politické situaci dodnes negativní vztah⁴⁰. Tito lidé jsou dnes ve velké většině plně integrováni do české společnosti, mají české občanství, ačkoli se někteří z nich snaží zachovat si svůj ruský původ a následovat kulturní a náboženské tradice ruského národa. Na rozdíl od těch prvorepublikových jsou důvody současných ruských emigrantů k migraci většinou ekonomické, případně bezpečnostní či vzdělávací. Jejich vztah k Rusku je veskrze pozitivní a často ani nemají potřebu se integrovat⁴¹.

Vztah Čechů k Rusům prošel ve 20. století značným vývojem. Na začátku 20. století byl ruský národ vnímán pozitivně, jako národ velkých slovanských bratrů. Svým rusofilstvím byl znám tehdejší ministerský předseda

38 Pešková et al. 2006: 15

39 Sládek 2010: 39-40

40 Sládek 2010: 27-28

41 Pešková et al. : 51-53

ČSR Karel Kramář. Také T. G. Masaryk měl ruskou kulturu velmi v oblibě, byl však kritický k politické situaci, která v Rusku v té době panovala. Po druhé světové válce byl Sovětský svaz vnímán jako osvoboditel, tento vstřícný postoj však velmi rychle vyprchal. S nástupem komunistů k moci a nastolení totalitního režimu se názor české společnosti změnil k horšímu, po okupaci Československé republiky sovětskými vojsky v roce 1968 nastalo mezi lidmi období rusofobie. Ta zesílila po sametové revoluci, kdy mohli občané svou nenávist vyjadřovat veřejně. Dnes rusofobie českých občanů postupně mizí. Tato skutečnost souvisí s dospíváním nové generace, která už vyrůstala ve svobodné zemi⁴².

Nyní se vrátíme k životu ruské diaspory v současnosti. Ti lidé, ať už potomci ruských emigrantů nebo současní emigranti, kteří mají zájem navazovat vztahy se svými krajany, navzájem si pomáhat a rozvíjet ruskou kulturu, se sdružují v různých spolcích, institutech či organizacích, které se věnují rozmanitým činnostem. V následujících podkapitolách si představíme některé z nich.

3.1 Ruská tradice (Русская традиция)

Občanské sdružení Ruská tradice bylo založeno v roce 2001. Hlavní snahou tohoto sdružení je navázat na tradici první vlny ruské emigrace, uchovat a dále rozvíjet kulturní a vědecké dědictví prvorepublikové emigrace a také se pokusit sjednotit ruskou diasporu v České republice⁴³. Předsedou sdružení je Igor Zolotarev, který se do Čech přišel v 70. letech 20. století⁴⁴.

Ruská tradice se zabývá organizováním kulturních a společenských akcí, jako jsou koncerty, divadelní představení, diskusní večery nebo výstavy. Pod záštitou tohoto sdružení bylo v Praze v roce 2004 založeno dětské divadlo «Красный сарафан»⁴⁵. Dále se věnuje vědeckému bádání a publikatelské činnosti. Nejvýznamnějším počinem v tomto odvětví bylo vydání knihy *Дом в изгнании* (Dům ve vyhnanství), která je věnována ruské emigraci v Československu. Pravidelně také vychází časopis *Русское слово* (Ruské

42 Pešková et al. 2006: 32-37

43 Золотарев, И. и другие. История общества Русская традиция. *Сайт Русской диаспоры в Чешской республике* [online]. Dostupné z: <http://ruslo.cz/index.php/obshchestvo>

44 Břešťan, R. Prozatím se v Česku cítím bezpečně, říká předseda ruského spolku, který je v Kremlu na indexu. *Žurnalistika ve veřejném zájmu - HlídacíPes.org* [online]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/prozatisem-se-v-cesku-citim-bezpecne-rika-predseda-ruskeho-spolku-ktery-je-v-kremlu-na-indexu/>

45 История театра. *Детский театр Красный сарафан* [online]. Dostupné z: <http://teatrsarafan.cz/index.php/2016-04-12-15-37-13/istoriya-teatra>

slovo) s přílohou *Слово детям* (Slovo dětem)⁴⁶. Tento časopis se stejně jako sdružení věnuje odkazu ruské inteligence a zároveň se zabývá i ruskou a českou historií a vztahy mezi oběma národy.

Činnost tohoto sdružení je financována mimo jiné i Ministerstvem kultury ČR, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a hlavním městem Praha⁴⁷.

3.2 Ruské středisko vědy a kultury v Praze (Российский центр науки и культуры)⁴⁸

Ruské středisko vědy a kultury v Praze (dále jen RSVK) je oficiální institut pod záštitou Velvyslanectví Ruské federace v České republice. RSVK bylo založeno v roce 1971.

Hlavní činností je výuka ruského jazyka, nabídka zájmových kroužků pro děti a mládež, podpora ruských krajanů v zahraničí a také organizace různých programů a akcí jak pro ruské občany žijící v zahraničí, tak pro všechny zájemce o dění v Ruské federaci. Centrum se také snaží o vytváření kontaktů, partnerství a spolupráce mezi Českou republikou a Ruskem v oblasti kultury, sportu, vzdělávání nebo vědy. RSVK rovněž poskytuje pomoc studentům, kteří mají zájem v Rusku studovat. Studenti se mohou například účastnit mezinárodní letní školy ruského jazyka, kterou právě toto středisko organizuje. Přímo v budově Ruské střediska vědy a kultury sídlícího na Praze 6 se nachází rovněž velká knihovna.

3.3 Koordinační rada ruských krajanů v Česku (Координационный совет российских соотечественников в Чехии)⁴⁹

Tato organizace byla založena za účelem sjednocení všech ruským organizací, spolků a institucí, které v České republice působí. Pod záštitou

46 Sládek 2014: 16-17

47 Партнеры. *Сайт Русской диаспоры в Чешской республике* [online]. Dostupné z: <http://ruslo.cz/index.php/partnery>

48 О центре. *Российский центр науки и культуры в Праге* [online]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/glavnaya/o-tsentre/>

49 Положение о координационном совете. *Координационный совет российских соотечественников* [online]. Dostupné z: <http://ksros.eu/положение-о-координационном-совете-р/>

koordinační rady tak působí například Ostravský dům nebo misionářský portál Světlo pravoslaví. Předsedou rady je v současné době Alexandr Stěpanov.

Kromě výše zmíněné snahy o spolupráci mezi představiteli ruské menšiny se organizace věnuje také rozvoji ruské kultury a jazyka a zachování odkazu ruských emigrantů první emigrační vlny. Důležitou náplní koordinační rady je pomoc novým emigrantům začlenit se do společnosti, najít si bydlení a práci, případně pomoc s komunikací emigrantů s českými úřady.

3.4 Pravoslavná církev

Náboženství se jeví největším sjednocujícím prvkem ruské diaspory. Pro potomky prvorepublikových emigrantů je víra jedním ze základních pilířů jejich života. Pro současné emigranty je zase záchytným bodem ve chvíli, kdy jsou sami v cizí zemi a snaží se zde aklimatizovat.

3.4.1 Chrám Zesnutí přesvaté bohorodice⁵⁰

Tento chrám se nachází v Praze na Olšanských hřbitovech. Pravoslavní věřící byli pohřbíváni na Olšanských hřbitovech již od roku 1905⁵¹. V období ruské meziválečné emigrace se zástupcům z řad emigrantů podařilo prosadit si zde stavbu pravoslavného chrámu a ten byl vysvěcen v roce 1925. V současné době je chrám využíván zejména těmi emigranty, kteří se do České republiky přistěhovali v nedávné době.

V roce 1995 zde byla umístěna pamětní deska, která připomíná emigranty, kteří byli v roce 1945 násilně odvečeni do Sovětského svazu. Na pamětní desce stojí: *„Rusům, Ukrajincům a příslušníkům dalších národů bývalé Ruské říše, v roce 1917 odmítnuvších komunistickou utopii a v řadách slavné dobrovolnické armády bránícím svět před bolševickým terorem, kteří na počátku dvacátých let našli nový domov v Československé republice, avšak o čtvrt století později byli prvními oběťmi poválečného prokomunistického oportunistu, jenž dopustil, aby byli v roce 1945 odvečeni do sovětských koncentračních táborů, kde zahynuli nebo beze stopy zmizeli a jen hrstce bylo po mnoha letech dovoleno vrátit se zemřít ke svým rodinám do Československa. Věčná Paměť.“*

⁵⁰ Sládek 2014: 80-81

⁵¹ Olšanským hřbitovů a zdejšími ruským hrobům se podrobně věnuje kniha nakladatelství Ruská tradice *Olšany, nekropole ruské emigrace*.

3.4.2 Chrám sv. Mikuláše v tzv. Profesorském domě⁵²

Tzv. Profesorský dům je družstevní dům v Praze-Dejvicích. Právě části Prahy 6 - Bubeneč a Dejvice - bývaly často místem, kam se uchýlovali prvorepublikoví ruští emigranti. V tomto domě se konaly společenské akce, přednášky a diskusní večery, stal se tedy takovým centrem ruské inteligence. Ve sklepě profesorského domu si pak místní pravoslavní obyvatelé vybudovali svůj domovní chrám.

V Profesorském domě bydleli takové osobnosti ruské emigraci, jako například Alfred Bém, Jevgenij Čirikov, Petr Savickij nebo Alexej Lomšakov⁵³.

Dnes je tento chrám využíván potomky emigrantů, pro které má toto místo posvátnou duchovní atmosféru.

3.4.3 Chrám sv. Cyrila a Metoděje⁵⁴

Jak již bylo zmíněno v první kapitole této práce, mezi první církevní místa, která sloužila emigrantům první vlny, patřil chrám sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze. Chrám byl původně katolickým kostelem, který byl v roce 1933 pronajat pravoslavné církvi.

Tento chrám se v roce 1942 stal útočištěm pro atentátníky na říšského protektora Heydricha. Atentátníci se schovávali v kryptě kostela, kde nakonec i zahynuli. Pro uctění jejich památky byl na tomto místě vytvořen Národní památník hrdinů heydrichiády.

3.5 Slovanský ústav AV ČR⁵⁵

Slovanský ústav Akademie věd České republiky byl založen v roce 1922. Na jeho založení se mimo jiné podílel i první československý prezident T. G. Masaryk. V meziválečném období byli mezi členy ústavu mnohé osobnosti ruské emigrace, které se ve velkém podílely na jeho činnosti. Byl mezi nimi například Vladimír Andrejevič Francev (1867 - 1942), který byl zároveň ředitelem Ruského institutu v Praze, dále literární vědec Roman Osipovič

52 Sládek 2014: 81

53 Kopřivová 2001: 31-32

54 Pravoslavný katedrální chrám sv. Cyrila a Metoděje. *Pravoslavná katedrála sv. Cyrila a Metoděje* [online]. Dostupné z: <http://www.katedrala.info/>

55 Hašková, D. *Meziválečná ruská emigrace a SLÚ* [online]. Věda kolem nás. Praha: Středisko společných činností AV ČR, 2019. ISBN 978-80-270-5675-0

Jakobson (1896 - 1982), hudební vědec Ivan Ivanovič Lapšin (1870 - 1952) nebo rektor Ruské lidové univerzity Michail Novikov (1876 - 1965).

Všichni tito významní badatelé velkou měrou přispěli k projektu Slovanského ústavu, který se, kromě jiného, zabýval studiem ruské emigrace a vývojem politické situace v Rusku. V té době se podařilo nashromáždit spoustu cenných materiálů, které jsou dodnes uchované ve Slovanské knihovně.

Dnes je Slovanský ústav veřejnou institucí, která se zabývá výzkumem slovanských jazyků a literatury a věnuje se vydavatelské a publikační činnosti⁵⁶. Právě Slovanský ústav je provozovatelem Slovanské knihovny, která se specializuje na slavistiku a řadí se mezi nejvýznamnější slavistické knihovny v Evropě. Slovanská knihovna vznikla v roce 1924 a v dnešní době uchovává více než 800 000 dokumentů a sbírek⁵⁷. Také se stále věnuje tématu emigrace, nejen ruské, ale i ukrajinské a běloruské. Na toto téma pořádá mezinárodní konference, kterých se účastní jak významní vědci z celého světa, tak potomci emigrantů, jež mají zájem na uchování odkazu svých předků⁵⁸.

3.6 Oni byli první (Они были первыми)⁵⁹

Tento neobvyklý název patří výboru, který byl činný v letech 1993-2008. Jeho hlavním úkolem bylo shromažďování svědectví o sovětských represích vůči ruským, ukrajinským a běloruským emigrantům po druhé světové válce a snaha o to, aby tyto události nebyly zapomenuty.

Členy výboru byli potomci těch, kteří si prošli těmito událostmi. Předsedou byl publicista Vladimír Bystrov, jehož otec strávil v GULAGu celých 10 let.

Výboru se podařilo dosáhnout svých cílů. V roce 1995 vydal český parlament prohlášení, ve kterém se omluvil obětem a jejich rodinám za to, že tehdejší československý stát nedokázal své občany ochránit před mocí sovětských orgánů. V roce 2002 byl přijat zákon o odškodnění obětí nebo jejich rodin za zločiny komunismu.

56 Slovanský ústav AV ČR - základní informace. *Slovanský ústav Akademie věd České republiky* [online]. Dostupné z: <http://www.slu.cas.cz/1.html>

57 Babka, L. O knihovně. *Národní knihovna České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.nkp.cz/slovanska-knihovna/zakladni-informace/o-knihovne>

58 Babka, L. Mezinárodní vědecké konference. *Národní knihovna České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.nkp.cz/slovanska-knihovna/odborne-cinnosti-publikace/mezinarodni-vedecke-konference>

59 Brynda, H. "Oni byli první" - osudy prvních obětí komunismu v Československu. *Radio Praha* [online]. Dostupné z: <https://www.radio.cz/cz/rubrika/historie/oni-byli-prvni-osudy-prvnich-obeti-komunismu-v-ceskoslovensku>

4 POTOMCI RUSKÝCH EMIGRANTŮ

4.1 Ivan Savický (nar. 1937)

Ivan Petrovič Savický se narodil 22. prosince 1937 v Praze jako syn ruských prvorepublikových emigrantů⁶⁰.

Ivanův otec, Petr Nikolajevič Savickij (1895 - 1968), byl členem Bílé armády, tedy bojoval proti bolševikům, a proto se rodina Savických rozhodla v roce 1920 raději emigrovat. Nejprve se usadili v Bulharsku, kde Petr Savický společně s Nikolajem Trubeckým a dalšími založili tzv. Eurasijské hnutí⁶¹, které podporovalo myšlenku výjimečnosti Ruska jako celku mezi Západem a Východem a nevyhnutelnost Ruské revoluce. V roce 1922 rodina přesídlila do Prahy. Po příchodu Rudé armády do Československa v roce 1945 byl Petr Savický zatčen a odvečen do Sovětského svazu, kde strávil 10 let v pracovním táboře. Po návratu do Československa vydal básnické sbírky psané v ruštině, věnované jeho vlasti a také době, kterou strávil v GULAGu⁶².

Ivan Savický byl těmito událostmi značně ovlivněn, proto vystudoval historii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a celý svůj život se věnuje studiu ruské emigrace. Na toto téma vydal knihy *Прага и зарубежная Россия* a *Osudová setkání (Češi v Rusku a Rusové v Čechách, 1914 - 1938)*, také se věnuje psaní odborných článků a publikací, mimo jiné pro časopis *Русское слово*⁶³.

Vzhledem k minulosti svého otce nemohl Ivan Savický pracovat ve svém oboru a živil se jako překladatel nebo knihovník. Po revoluci se stal ředitelem Evropského střediska pro výchovu k lidským právům⁶⁴.

4.2 Nora Musatová (1931 - 2010)⁶⁵

Nora Musatová, celým jménem Eleonora Grigorijevna Musatová, se narodila v roce 1931 v pražských Dejvicích do umělecké rodiny.

60 Savický 1999: obálka knihy

61 Mayorova, N. *Eurasianství - od Savického k Duginovi*. Plzeň 2014. Bakalářská práce. Západočeská univerzita, filozofická fakulta. PhDr. Vladimír Naxera.

62 Savickij, Petr Nikolajevič - materiály z osobní pozůstalosti. *Speciální sbírky Slovanské knihovny* [online]. Dostupné z: <http://sbirkysk.nkp.cz/index.php?page=sbirky&id=18>

63 Вашкова, Л. Презентация монографии «Прага и зарубежная Россия». *Radio Praha* [online]. Dostupné z: <https://www.radio.cz/ru/rubrika/radiogazeta/prezentaciya-monografii-praga-i-zarubezhnaya-rossiya>

64 Savický 1999: obálka knihy

65 Васинкевич, О. Семья Мусатовых: Пункт назначения - Чехословакия. Выбран случайно. *Radio Praha* [online]. Dostupné z: <https://www.radio.cz/ru/rubrika/progulki/semya-musatovyx-punkt-naznacheniya-chexoslovakiya-vybran-sluchajno>

Nořin otec, Grigorij Musatov, byl známý malíř a výtvarník. Studoval výtvarnou školu v Moskvě a v Kyjevě. V roce 1914 byl však nucen narukovat do armády. V této době se seznámil se svojí budoucí ženou a rozhodli se emigrovat. Společně se vydali po Transsibiřské magistrále a dostali se až do Vladivostoku, kde se jim podařilo získat místa na lodi do Evropy. Když zaslechli o Ruské pomocné akci v Československu, rozhodli se zamířit tam, stále však věřili, že se brzy situace v Rusku změní a oni se vrátí domů. Nakonec však zůstali v Praze.

Nora Musatová po vzoru svého otce vystudovala uměleckou školu a stala se malířkou a ilustrátorkou. Věnovala se rovněž psaní vzpomínek své rodiny.

4.3 Jevgenij Čirikov (1936 - 2019)⁶⁶

Jevgenij Čirikov se narodil 8. dubna 1936 v Praze. Rodina Čirikovových se usadila v pražských Dejvicích v roce 1922, kdy do Československa emigroval Čirikovův dědeček, spisovatel Jevgenij Čirikov starší.

Čirikov mladší studoval v Praze na střední škole, vzdělání však dokončil v SSSR, kam se rodina přestěhovala. V roce 1966 se přemístil do Minsku, kde vystudoval vysokou školu a získal zde místo na Katedře architektury. V Minsku učil až do své smrti v roce 2019. Je pochován v Praze na Olšanských hřbitovech.

Během svého života se také věnoval památce svého dědečka. Podařilo se mu vydat dědečkův román *Šelma v propasti*, napsaný v exilu, a dále sbírky dopisů, článků a rodinných vzpomínek. Účastnil se mnoha konferencí týkajících se ruské exilové literatury a přednášel zde o tvorbě svého dědečka. Ke konci života vydal i svá vlastní díla - rodinnou kroniku *Остановленное время* a knihu *Октябрьский переворот и судьба семьи писателя Е. Н. Чурикова в России*. Z jeho práce je zřejmé, že nikdy nezapomněl na dětství strávené v Československu.

⁶⁶ Евгений Чуриков (1936-2019). *Сайт Русской диаспоры в Чешской республике* [online]. Dostupné z: <http://ruslo.cz/index.php/component/k2/item/1315-evgenij-chirikov-1936-2019>

4.4 Vladimír Bystrov (1935 - 2010)⁶⁷

Vladimír Bystrov se narodil 7. srpna 1935 v Praze a zemřel 1. června 2010 tamtéž. Jeho otec byl Rus a matka Češka.

Vladimírův otec Nikolaj Bystrov pocházel z rusko-anglické rodiny. V roce 1917 úspěšně absolvoval gymnázium v Petrohradě a byl přijat na právnickou fakultu moskevské univerzity. V té době však došlo k bolševickému převratu a mladý Nikolaj se přidal k Dobrovolnické armádě. Po jejím rozpuštění v roce 1920 byl nucen emigrovat a rozhodl se usadit v Československu. Zde začal pracovat jako redaktor, později vystudoval právnickou fakultu, získal místo na československém ministerstvu zahraničí a československé občanství.

Nikolaj Bystrov se v Československu také oženil. S manželkou Anežkou měli pouze jedno dítě, Vladimíra.

Těsně po konci druhé světové války v roce 1945, v době, kdy docházelo k násilnému zatýkání ruských, běloruských a ukrajinských emigrantů sovětskými orgány, byl zatčen i Nikolaj Bystrov a na deset let uvězněn v GULAGu. Jako jeden z mála takto odvečených se však vrátil domů.

Vladimír Bystrov tedy vyrůstal pouze s matkou. Kvůli svému kádrovému profilu nemohl dokončit studium na gymnázium a do nástupu k povinné vojenské službě byl zaměstnán jako chemický laborant. V roce 1957 Vladimír Bystrov dokončil vojnu a začal se pohybat v prostředí filmu. Psal články do filmového časopisu, dělal rozhovory se slavnými filmovými a divadelními osobnostmi a pracoval jako vedoucí kina. V roce 1958 se mu díky svému talentu podařilo nastoupit na pražskou FAMU. Po ukončení studia se stal poradcem ředitele a tiskovým tajemníkem Filmového studia Barrandov, zároveň se věnoval filmové kritice a novinářství. V roce 1969 byl z Barrandova propuštěn a až do sametové revoluce v 1989 se živil jako překladatel a tlumočnick z ruštiny.

V roce 1993 byl u zrodu výboru Oni byli první. Snahou tohoto výboru bylo připomenout ty, jež si prošli sovětským zatýkáním v roce 1945 a získat pro jejich potomky alespoň malé odškodnění.

Vladimír Bystrov se rovněž věnoval publikační činnosti. Mezi jeho nejvýznamnější knihy patří *Z Prahy do GULAGu aneb Překáželi, Průvodce říší zla* nebo *Sovětská brutální svévole a československý ustrašený králíček*, kde se věnoval právě tématu sověského zatýkání v roce 1945 a osudům obětí těchto represí.

⁶⁷ Bystrov, M. 2017: 11-14, 41, 742, 747

V. Bystrov byl třikrát ženatý. Z prvního manželství má syna Alexandra, ze třetího manželství má syny Vladimíra a Michala. Nejmladší syn, Michal Bystrov, je autorem obsáhlé knihy *Neučesané vzpomínky Vladimíra Bystrova*, která se věnuje pamětem a památce jeho otce.

V roce 2007 byl Vladimíru Bystrovovi prezidentem Václavem Klausem propůjčen Řád T. G. Masaryka „za vynikající zásluhy o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva“⁶⁸.

4.5 Anastasie Kopřivová (nar. 1936)⁶⁹

Anastasie Kopřivová, roz. Vukolová, se narodila 14. května 1936 v Praze.

Její otec Vasilij Vukolov se v roce 1917 účastnil bojů proti bolševikům, a proto musel emigrovat. Využil pomoci, kterou nabízela československá vláda ruským emigrantům, a v roce 1921 se usadil v Praze. Vystudoval zemědělské inženýrství a stal se významným botanikem.

Později se seznámil se svojí budoucí ženou, Sofií Marakujevovou. V roce 1930 se jim narodila dcera Sofie a o šest let později dcera Anastasie.

Anastasie chodila do ruské základní školy, poté studovala na pedagogickém gymnáziu a na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Po škole nastoupila do Pedagogického ústavu J. A. Komenského v Praze, kde pracovala až do odchodu do důchodu.

Po odchodu z pedagogického ústavu se začala věnovat historii ruské emigrace do Československa, vydala několik knih, mezi nimi *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921 - 1952)* nebo *Ruští emigranti ve Všenorech, Mokropsech a Černošicích (20. a 30. léta XX. století)*, publikovala mnoho odborných článků a publikací na toto téma. Do hloubky se zabývala osudy těchto emigrantů, mimo jiné proto, že v roce 1945 byl odvečen sovětskými jednotkami její dědeček a domů už se nikdy nevrátil. Stala se také členkou výboru Oni byli první a spolupracovala s Vladimírem Bystrovem. Rovněž spolupracuje s organizací Ruská tradice.

⁶⁸ Bystrov, M. 2017: 70

⁶⁹ Reszczyńska, M. Potřebujeme si popovídat. Sovětsí agenti jí odvěkli dědečka do gulagu. *Deník - informace, které jsou vám nejbliž* [online]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/regiony/pamet-naroda-smers-gulag-kveten-1945-rusti-emigranti-dejvice-20191013.html>

4.6 Alexej Kelin (nar. 1942)

Alexej Kelin se narodil 5. září 1942 v Pelhřimově. Jeho otec byl potomek donských kozáků, matka byla Češka narozená na Ukrajině.

Alexejův otec Nikolaj Kelin se narodil v roce 1894 do rodiny donských kozáků. Studoval v Petrohadě na dělostřeleckém učilišti, poté vstoupil do Bílé armády a účastnil se bojů během občanské války. Nikolajova rodina byla nakonec nucena uprchnout z vlasti a tak se dostali do Konstantinopole. Zde dostal Nikolaj Kelin v rámci Ruské pomocné akce příležitost vykonat přijímací zkoušky na Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, které úspěšně zvládl, a v roce 1921 se přesunul do Československa. Po ukončení studia získával praxi a nakonec se mu podařilo získat místo venkovského lékaře nedaleko Pelhřimova. Později pracoval jako klášterní lékař v Želivě⁷⁰.

Alexej Kelin vystudoval elektrotechnickou fakultu v Praze a začal pracovat ve Výzkumném ústavu telekomunikací.

Po srpnové okupaci Československa vojsky Sovětského svazu v roce 1968 se Alexej Kelin rozhodl emigrovat do Německa. Na přání rodičů se ale vrátil domů a od té doby byl sledován Státní bezpečností. V této době mu také zemřela manželka a on zůstal sám se svými třemi syny. Našel si práci jako požární technik, ve volném čase se však věnoval šíření zakázaných tiskovin.

Po roce 1989 se Alexej Kelin začal zajímat o život ruské diaspory v Československu a stál u zrodu občanského sdružení Ruská tradice⁷¹. Stal se také předsedou Rady vlády pro národnostní menšiny, v této funkci se dokonce dvakrát setkal s ruským prezidentem Vladimírem Putinem. Nadále se zabývá problematikou ruské diaspory v Čechách.

Alexej Kelin rovněž spolupracuje s významným ruským historikem Andrejem Zubovem, mimo jiné se podílel na tvorbě jeho díla *Dějiny Ruska 20. století* (Praha: 2014)⁷².

⁷⁰ Sládek 2014: 30-36

⁷¹ Wolfová, L. Alexej Kelin (1942). *Redirecting to* <https://www.pametnaroda.cz/cs> [online]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/kelin-alexej-20141113-0>

⁷² Hrabě, J. Alexej Kelin - Na svoji hubu doplácím mnoho let. *Časopis Vital* [online]. Dostupné z: https://vitalplus.org/alexej-kelin-na-svoji-hubu-doplacim-mnogo-let/?gclid=EAlalQobChMI9_Kf1fOu6QIVk-d3Ch1XlwDTEAAAYASAAEgIgcVd_BwE

5 PŘÍPADOVÁ STUDIE: SVĚTLANA GLASEROVÁ

Případová studie této bakalářské práce představuje Světlanu Glaserovou, roz. Kličkovou, českou ilustrátorku a spisovatelku, ale také manželku, matku čtyř dětí a dceru emigrantů ze Sovětského svazu. Nejprve se však seznámíme se životními příběhy jejich rodičů a prarodičů⁷³.

5.1 Evženie Kličková

Světlanina matka, Evženie Kličková, se narodila roku 1919 v Bělorusku. Před tím, než se rodiče Evženie seznámili, byl její otec příslušníkem kozácké gardy, která chránila tehdejšího cara Mikuláše II. V důsledku revolučních událostí roku 1917 byl ale nucen se skrývat, a tak zamířil do Běloruska, kde se seznámil se svojí budoucí ženou Pelageou.

V pouhých osmnácti letech se Evženie poprvé vdala a narodily se jí dvě děti. Pak ale přišel rok 1939 a manžel Evženie musel narukovat do války SSSR proti Finsku. V této válce bohužel zahynul, a tak se Světlanina matka rozhodla emigrovat za příbuznými do Litvy. Litevské území však bylo v té době už obsazeno Němci, takže Evženie nakonec skončila i s dětmi a matkou Pelageou v německém pracovním táboře, kde pracovala v kuchyni. Celé rodině se podařilo válku přežít. Právě zde, v Německu během druhé světové války, se potkala se svým druhým mužem, Světlaniným otcem, Václavem Kličkou.

5.2 Václav Klička

Václav Klička se narodil roku 1925 jako třetí dítě Josefa a Antonie Kličkových. Měl staršího bratra Evžena, starší sestru Annu a mladší sestru Ludmilu.

Josef Klička se narodil v roce 1890 v Hraběšíně nedaleko Čáslavi do rolnické rodiny. Byl nejstarší z deseti dětí. Studoval na gymnáziu v Hradci Králové a poté na hornické škole v Moravské Ostravě (dnes součást Ostravy). V roce 1914 narukoval do první světové války na straně Rakouska-Uherska a byl odvelen na ruskou frontu. Dva roky poté padl do zajetí a byl odeslán na Sibiř

⁷³ Informace o osudech rodiny Kličkových získány z knih Světlany Glaserové *Rusanda na větvi a Trosečik sibiřský*.

na stavbu železnice. O rok později se potkal se svojí budoucí ženou Antoníí a rozhodl se v Rusku zůstat.

Václavova matka Antonie se narodila a vyrůstala ve městě Čeremchovo v Irkutské oblasti. Právě zde se manželé Josef a Antonie usadili a společně vybudovali hospodářství. Josef Klička byl ve svém okolí považován za vzdělaného cizince a dobrého hospodáře.

V roce 1927 však začalo období Stalinových represí vůči rolníkům, tzv. kulakům. Násilím jim byl odebírán majetek a kulaci byli posíláni do gulagů. Manželé Kličkovi se tedy v roce 1929 rozhodli, že opustí své hospodářství a vydají se po Transsibiřské magistrále směrem na východ. V pronajatém vojenském vagónu, tzv. těplušce, docestovali po třech týdnech do Chabarovsku, kde byl jejich vagón odstaven, a tak pokračovali dalších osm set kilometrů do Vladivostoku osobním vlakem. Než se Josefu Kličkovi podařilo najít zde práci a bydlení, celá rodina musela přespávat na vlakovém nádraží.

Rodina Kličkových se nakonec usadila v hornickém městečku Škotovo nedaleko Vladivostoku. V roce 1932, v souvislosti s napadením Mandžuska japonskými vojsky, bylo Kličkovým nařízeno, aby Škotovo opustili. Jako cizinec si musel Josef Klička zařídit tzv. umístěnku⁷⁴, díky které mohl získat novou práci a bydlení pro svoji rodinu. Tuto umístěnku si však musel zařídit osobně v Moskvě, a tak se celá rodina vydala na další cestu.

V Moskvě strávili Kličkovi dva týdny a poté se znovu vydali na cestu. Umístěnka je poslala do staronového domova - do Čeremchova. V nové práci ale Josefa Kličku kvůli jeho minulosti nepřijali. Nechal tedy svoji rodinu v Čeremchovu a odjel zpět do Moskvy pro novou umístěnku. Když se vrátil, oznámil rodině, že tentokrát bude cíl jejich cesty Tádžikistán. Znovu tak nasedli na vlak a stěhovali se pryč.

Cílem jejich cesty byla vesnice Šurab, kde Josef Klička získal místo ředitele dolu. Ani tady ale cesta Kličkových neskončila. Po nějakém čase se musela rodina opět přesunout.

Nová umístěnka poslala rodinu Kličkových na západní Sibiř, do města Prokopjevsk. V té době zde žila početná česká a německá menšina, byly zde české a německé školy, ale také část města zvaná Kulačevka, kde přebývali chudé rodiny bývalých kulaků. Nějaký čas žila rodina klidně a děti mohly

⁷⁴ Umístěnka byl dokument, který nezaměstnaným určoval místo pracovního pobytu a druh práce. Nejčastěji se lidé posílali do míst, kde byl nedostatek pracovních sil, nebo kde byly náročné životní podmínky.

konečně chodit do školy. Nejstarší syn Evžen chodil do ruské školy, Václav s Annou chodili do české školy a učili se česky.

V únoru 1937 přijeli do Prokopjevsku sovětští agenti, zatkli Josefa Kličku a obvinili ho ze špionáže pro Němce. Vězněn byl až do roku 1941, kdy byl propuštěn na základě prosebného dopisu, který poslala Antonie Kličková na německé velvyslanectví v Moskvě. V té době si totiž Němci a Rusové na základě společné úmluvy vyměňovali zajatce.

Zbytek rodiny se po Josefově zatčení musel přestěhovat do výše zmíněné Kulačevky. Nejstarší syn Evžen začal pracovat, aby uživil rodinu a Václav s Annou byli přesunuti do ruské školy pro děti kulaků. Antonie mezitím požádala o československé občanství, aby mohla s dětmi emigrovat a zbavit se tak bídy a chudoby, ve které se nacházeli. Po nějakém čase, snad i díky tomu, že její otec býval komunist, dostala povolení ze SSSR vycestovat, respektive byla vyhoštěna. Kličkovi se tedy naposledy sbalili a vydali se do Moskvy na československou ambasádu. Na ambasádě strávili skoro měsíc v děsivých podmínkách spolu s dalšími Čechoslováky, kteří také čekali na potřebné dokumenty.

Když se konečně dostali do Československa, zamířili na Josefův rodný statek do Hraběšína. Josefovou rodinou však nebyli přijati příliš nadšeně. Antonie s dcerami se tedy přestěhovala do Prahy do podnájmů a přivydělávala si jako švadlena. Dcera Anna navštěvovala ruské gymnázium a dcera Ludmila byla umístěna v dětském domově, kde jí bylo poskytnuto ubytování, strava i vzdělání. Nejstarší syn Evžen nejprve pracoval jako pomocná síla v okolí Čáslavi a Pardubic, později odjel pracovat do Německa. V roce 1941 byl však uvězněn gestapem a umučen. Údajným důvodem bylo, že tajně nosil jídlo ruským zajatcům.

Josef Klička se po návratu z vězení v roce 1941 věnoval psaní o životě v SSSR. Za tuto činnost ho sovětské orgány v roce 1945 znovu odsoudili a na svobodu se dostal až v roce 1953. O čtyři rok později zemřel na tuberkulózu.

Václav Klička se po příjezdu do Československa z finančních důvodů nemohl věnovat studiu a byl nucen pracovat. Nejprve pracoval společně se svým bratrem Evženem jako pomocná síla na statku, později se s ním vydal za prací do Německa. Protože byl Václav dobrodružné povahy a nevydržel dlouho na jednom místě, vrátil se do Československa a živil se třeba jako číšník nebo instalatér. Díky matčiným známostem u Červeného kříže se jako čtrnáctiletý

seznámil s prof. Laščenkem, který mu pomohl složit rozdílové přijímací zkoušky na ruské gymnázium a Václavovi se tak splnil sen, mohl se kvalitně vzdělávat a psát básně. Po ukončení studia odjel pracovat znovu do Německa. Zde se potkal se svojí budoucí ženou Evženií a v roce 1945 se vzali. O rok později se jim narodila dcera Táňa, v roce 1956 pak druhá dcera Světlana.

Po válce nemohl Václav Klička kvůli svému kádrovému profilu najít zaměstnání a nakonec skončil jako důlní dělník v kladenských dolech. Po několika letech se mu však stal pracovní úraz a ve třiceti letech musel nastoupit do invalidního důchodu. V této době začal kromě básní psát i sci-fi povídky. Publikoval je pouze v SSSR pod pseudonymem Alexandr Lomm.

V roce 1968, při příležitosti jedné ze svých cest do Moskvy kvůli publikování svých knih, se rozhodl emigrovat zpátky do Sovětského svazu. Založil zde novou rodinu a narodil se mu syn Václav. V roce 1976 byl však i s rodinou navždy vyhoštěn. Nová rodina Václava Kličky se usadila v Praze, se svojí původní rodinou se však už nikdy neviděl.

Václav Klička zemřel v roce 1994.

5.3 Život Světlany Kličkové

Světlana Kličková se narodila 24. března 1956 v Praze. Vyrůstala v domě č. 29 v Bučkově ulici (dnes Rooseveltova) v Praze-Dejvicích. Tento dům byl postaven v roce 1925 a říkalo se mu Profesorský dům, neboť se zde scházela ruská inteligence.

Malá Světlana nejdříve chodila do ruské mateřské školky, základní školu už ale navštěvovala českou. Když nastalo přelomové léto roku 1968, byla zrovna rodina Kličkových na dovolené. Kromě politických změn však došlo i k jiným změnám. Otec Světlany rodinu nečekaně opustil a odstěhoval se do Moskvy za jinou ženou. Světlana tak od roku 1968 vyrůstala pouze s matkou a starší sestrou.

Po základní škole studovala na Střední umělecko-průmyslové škole v Praze, obor Animovaný film, kde v roce 1976 úspěšně složila maturitní zkoušku. Na střední škole se také seznámila se svým budoucím manželem, výtvarníkem Bedřichem Glaserem. Svatba se konala v roce 1977.

Po ukončení střední školy se Světlana živila jako animátorka a ilustrátorka, později spolupracovala se svým manželem na několika krátkých animovaných filmech, ke kterým psala scénáře.

V roce 2010 založila Světlana Glaserová občanské sdružení STOP - Stop trestuhodným obchodním praktikám, které se věnovalo pomoci lidem, kteří byli poškozeni realitní kanceláří Prolux. Tato firma praktikovala podvodné prodeje a mezi poškozenými byli i manželé Glaserovi, kteří zrovna prodávali dům v Praze. O dva roky později se občanské sdružení Světlany Glaserové spojilo s dalšími dvěma podobnými sdruženími a vzniklo občanské sdružení Společná obrana, jehož předsedkyní se stala právě Světlana Glaserová. Činnost Společné obrany byla ukončena v roce 2018, do té doby však sdružení dosáhlo mnoha úspěchů, mimo jiné i toho, že firma Prolux dostala několikamiliónovou pokutu a skončila v insolvenční⁷⁵.

Dnes žije Světlana Glaserová se svým manželem v malém městečku nedaleko Chrudimi a věnuje se hlavně práci spisovatelky. Všechny své knihy si také sama ilustruje.

První kniha *Kdopak by se šmejdů bál?* vyšla v roce 2015. Už podle názvu je zřejmé, že autorka zde popisuje svůj několikaletý boj s podvodnými firmami a jejich praktikami. Na začátku svého boje se nervově zhroutila, poté se však vzpamatovala a začala bránit nejen sebe, ale i další poškozené. V knize podrobně ukazuje přístup úřadů, soudů, policie a daných společností.

Ukázka z knihy: „*Na 23. 7. je nařízeno první jednání o hromadné žalobě na PROLUX. Snažím se pozvat co nejvíce „proluxovaných“, a aby to měl PROLUX se vším všudy, zalarmuji pochopitelně i nějaké novináře. V 9 ráno se tedy sejdem všichni u Obvodního soudu pro Prahu 1. Za přítomnosti štábu ČT pak probíhá přípravné jednání. Soudní síň je zaplněna lidmi, někteří se nemohou ubránit slzám. Všichni doufáme, že zlo bude konečně potrestáno a zločinnost PROLUXU ukončena.*“⁷⁶

Druhá kniha *Rusanda na větví* byla vydána v roce 2016. Jedná se o autobiografické vyprávění Světlany Glaserové o jejím dětství a dospívání, ale také třeba o tom, jak již v dospělém věku našla svého nevlastního bratra Václava. Z níže uvedené ukázky je vidět, že autorka píše knihu v první osobě a otevřeně v ní popisuje své vzpomínky a myšlenky.

⁷⁵ Glaserová, S. Důvody vzniku společné obrany. *Občanské sdružení Společná obrana* [online]. Dostupné z: <https://www.spolecnaobrana.net/news/duvody-vzniku-spolecne-obrany/>

⁷⁶ Glaserová 2015: 107

Ukázka z knihy: *„Každou neděli odpoledne jsme taky chodily s Věrkou do kina. Za korunu na dětské odpolední představení. Hned za rohem bylo totiž kino Orlík, které mělo dokonce balkon a lóže. Dětem bez doprovodu dospělých se ale lístky na balkon neprodávaly a dole nás zase otravovali velký kluci, který po nás plivali ze svých flusaček (vyrobených z tužky verzatilky) hnusný rozžvejkáný papírky. A bylo to fakt dost odporný, když se člověku takový flusnutý papírek nalepil na krk nebo do vlasů. Nakonec to vyřešil můj táta tak, že napsal vždycky pro mě a pro Věrku lísteček pro paní pokladní, a na tom lístku bylo: „Vážená paní pokladní, prodejte prosím těmto dvěma malým, slušně vychovaným slečnám lístky do první lóže na balkoně, první, druhé místo. Zaručuji se za ně, že nebudou zlobit, nebudou odhazovat papírky na zem a nebudou z balkonu plivat. Děkuji Vám předem za kladné vyřízení mé žádosti!“ A ta paní pokladní v tmavě modrém lesklém plášti se vždycky těm tátovým vzkazům zasmála a lístky na balkon nám prodala a řekla mi vždycky ještě, abych tatínka pozdravovala.“⁷⁷*

Následující kniha *Trosečník sibiřský* z roku 2018 vypráví o dětství a dospívání Světlanina otce Václava Kličky. S nápadem na sepsání této knihy přišel bratr Václav, který našel nedokončené paměti jejich otce. Světlana tyto paměti utřídila a vytvořila z nich příběh česko-ruského chlapce, který cestuje se svými rodiči po celém Rusku v době Stalinovy vlády. Příběh je vyprávěn pohledem malého kluka, který postupně roste a podle toho se vyvíjí také způsob, jakým svoje vzpomínky popisuje. Vybraná ukázka je zasazena do první poloviny 30. let 20. století, kdy se osmiletý Václav zrovna přestěhoval do nového bydliště.

Ukázka z knihy: *„Jen tři dny jsme měli na to, abychom si v novém domově a nové zeměpisné šířce zvykli, a pak jsme všichni kromě Lidunky měli nastoupit do školy. Cestou ve vlaku jsem oslavil osmé narozeniny, takže byl opravdu nejvyšší čas začít se zase normálně vzdělávat v kolektivu. „Slávka a Aničku jsem přihlásil do české školy,“ oznámil nám tatínek. To mi ovšem vyrazilo dech! Česky jsem uměl sice pár říkanek, které mě táta naučil, jako třeba Skákal pes přes oves, ale věděl jsem jen velmi zhruba, o čem to je, a protože jsme mluvili doma jenom rusky, považoval jsem češtinu spíš za nějakou takovou exotickou zajímavost, se kterou se před ruskými dětmi mohu chlubit,*

ale že by to byla použitelná řeč, jíž se dá doopravdy domluvit, mě nikdy nenapadlo.⁷⁸

Zatím poslední Světlanina kniha *Osiánův kotlík, aneb s Kelty nejsou žerty* vyšla v lednu roku 2020. Je to fantasy příběh o malém Honzíkovi, který se vypraví do tajemné země Keltů a zažívá zde úžasné věci. Inspiraci k tomuto příběhu objevila autorka nedaleko svého bydliště, kde se nachází keltský archeoskanzen⁷⁹. Následující ukázkou vybrala sama Světlana Glaserová.

Ukázka z knihy⁸⁰: „Celý ten kolotoč trval ale jen malou chvíli, a než si ho stačil Honzík pořádně užít, začal se rozplývat, točení se zpomalovalo, až se docela zastavilo, Honzík opět ucítil pevnou půdu pod nohama a konečně taky mohl vyndat z kotlíku hlavu. „Kdo jsi a jak jsi se sem dostal?“ uslyšel Honzík přísný hlas. Hlava se mu ještě trochu motala, ale i tak mu bylo okamžitě jasné, že je někde jinde. Přímě před ním plápolal oheň a na druhé straně, za těmi plameny, stál kluk zhruba stejně starý jako on sám s bojovně vytaseným nožem v ruce. „Ptám se tě, jak jsi se sem dostal?“ vykřikl kluk znovu. „Já, já nevím.“ koktal Honzík vyděšeně a zvedal se ze země, kam s kotlíkem dost drsně dopadl, „to ten kotlík asi... a kde to vůbec jsem?“ Kluk, když viděl, že před sebou nemá nepřítele, ale jen vyděšeného kluka, zastrčil nůž do pochvy u pasu, obešel oheň a se zájmem si kotlík prohlížel. Pak si začal prohlížet i Honzika a jeho ruka se zase chopila nože. „A kdo jsi ty? Vypadáš hodně cize podle oblečení, nejsi doufám zvěd krále Marobuda?“ „Ale ne, žádného krále Marobuda neznám. Jmenuji se Honzík a asi jsem prolít nějakou dírou v čase, nebo co. Nebudeš mi to věřit, ale tenhle kotlík to je asi doopravdický stroj času. Rory říkal, že je cestovní a já jsem mu nevěřil... no a teď jsem tady,“ pokrčil Honzík rameny. „Hmmm, to by tedy mohl být ten Osiánův cestovní kotlík, co ho všude Osián už nějakou dobu hledá!“

V současné době pracuje Světlana Glaserová na knize *Bedřich z Ořecha*, která je monografií jejího manžela. Součástí knihy by měly být i ukázky jeho tvorby nebo rodinné fotografie⁸¹.

78 Glaserová 2018: 104

79 Malý, J. Od šmejdu k fantasy. Světlana Glaserová je spisovatelkou z leknutí. *Český rozhlas Pardubice* [online]. Dostupné z: <https://pardubice.rozhlas.cz/od-smejdu-k-fantasy-svetlana-glaserova-je-spisovatelkou-z-leknuti-8112968>

80 Glaserová 2020: 52, 54

81 Glaser, B., Glaserová, S. Jak můžete i Vy podpořit vznik knihy *Bedřich z Ořecha*? *Bedřich-Glaser* [online]. Dostupné z: <https://bedrich-glaser.webnode.cz/>

5.4 Bedřich Glaser

Bedřich Glaser se narodil v roce 1957 ve vesnici Ořech nedaleko Prahy. V roce 1976 odmaturoval na Střední umělecko-průmyslové škole v Praze, obor Animovaný film. Po škole pracoval jako animátor pro společnost Krátký film. V roce 1980 začal spolupracovat s režisérem Janem Švankmajerem a stal se animátorem jeho filmů. Sám natočil 5 krátkých filmů.

Dnes se Bedřich Glaser stále věnuje animaci a také malbě a grafice. Se svými obrazy se účastní různých výstav, rovněž ale pořádá své vlastní výstavy⁸².

5.5 „Угроза Путин“

Manželé Glaserovi mají čtyři děti - dceru Magdalenu (nar. 1978) a Karolinu (1979) a syny Michaela (1990) a Martina (1992)⁸³.

Svým ruským původem se Světlana příliš nezaobírá. Svoje děti ruštinu neučila a ani současnou situaci v Rusku nehodnotí příliš kladně. V rozhovoru⁸⁴ pro časopis *Русское слово* řekla, že současné Rusko vedené Putinem představuje hrozbu pro celý svět. Dále uvedla, že situaci v Rusku sleduje prostřednictvím ruského sdružení Memorial. Toto sdružení vzniklo v roce 1989 v Moskvě a dnes má své pobočky nejen v Rusku, ale také na Ukrajině, v Belgii, Německu, Francii, Itálii a v České republice. Jeho hlavní činností je připomínání obětí sovětského totalitního režimu, věnuje se ale také aktuálnímu dění v Rusku a ochraně lidských práv⁸⁵.

82 Krátká biografie. *Bedřich-Glaser* [online]. Dostupné z: <https://bedrich-glaser.webnode.cz/biografie/>

83 Facebook Světlany Glaserové [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/svetlana.glaserova>

84 Озерова, С. Семейный архив. *Сайт Русской диаспоры в Чешской республике* [online]. Dostupné z: <http://ruslo.cz/index.php/emigratsiya/item/961-semejnyj-arkhiv>

85 Černoušek, Š. Už 30 let ruský Memorial odhaluje sovětské zločiny. Pomáhá v nich hledat i české stopy. *Blogy - Názory Aktuálně* [online]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/stepan-cernousek.php?itemid=34243>

6 ZÁVĚR

Největší vlny ruské emigrace zažilo Československo ve 20. století. První vlna, pro Československo zároveň nejvýznamnější, přišla v roce 1918. Největší příliv emigrantů z Ruska, Ukrajiny a Běloruska trval do roku 1920, kdy se v nově vzniklé demokratické republice usadilo více než 25 000 migrantů, kteří prchali ze své vlasti před bolševiky a chudobou.

Reakce československé vlády na příliv migrantů byla velmi pokroková. Za podpory prezidenta T. G. Masaryka a předsedy vlády K. Kramáře byla spuštěna tzv. Ruská pomocná akce, díky které se mladým ruským studentům dostávalo finanční a jiné podpory, aby mohli pokračovat ve studiu a vznikla tak generace demokraticky smýšlejících a inteligentních Rusů. Koncem 30. let 20. století se však celková situace v Československu začala zhoršovat a Ruská pomocná akce byla zastavena. Po skončení druhé světové války docházelo k masovému zatýkání, popravování a odvlékání ruských emigrantů žijících v Československu, které souviselo s příchodem Rudé armády a sovětských tajných agentů.

Ti, kteří přežili válku i následné sovětské represe, se ve většině případů přizpůsobili novému režimu. Ruské organizace a spolky byly zrušeny a lidé se tak stýkali čím dál méně. Současní ruští migranti, kteří k nám přicházejí z mnoha různých důvodů, se sdružují spíše v menších komunitách a nechtějí se začleňovat ani mezi české občany, ani mezi ruskou diasporu.

Nejvýznamnější ze spolků, ve kterých se dnes ruská diaspora schází, je občanské sdružení Ruská tradice. Jejím předsedou je Igor Zolotarev, který přišel do Československa v 70. letech 20. století.

S příchodem ruských migrantů souvisel také rozkvět Československé pravoslavné církve. V roce 1925 byl na Olšanských hřbitovech vysvěcen Chrám Zesnutí přesváté bohorodice, který se stal nejvýznamnějším církevním chrámem té doby. Na Olšanských hřbitovech je také pohřbeno mnoho známých ruských filosofů, umělců a vědců, kteří našli v Československu své útočiště.

Poslední kapitola podrobně seznamuje se spisovatelkou a ilustrátorkou Světlanou Glaserovou, dcerou emigrantů ze Sovětského svazu. Kromě životních příběhů samotné Světlany Glaserové byly představeny i životní osudy jejích rodičů a prarodičů. Pozornost byla věnována také literární tvorbě Světlany Glaserové - *Kdopak by se šmejdů bál?* (2015), *Rusanda na větvi* (2016), *Trosečník sibiřský* (2018) a *Osiánův cesovní kotlík, aneb s Kelty nejsou žerty* (2020).

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Knižní zdroje:

BYSTROV, Michal. *Neučesané vzpomínky Vladimíra Bystrova*. 1. vyd. Praha: Galén, 2017, 954 s. ISBN 978-80-7492-333-3.

GLASEROVÁ, Světlana. *Kdopak by se šmejdů bál?* 1. vyd. Praha: Universum, 2015, 192 s. ISBN 978-80-242-4814-1.

GLASEROVÁ, Světlana. *Osiánův cestovní kotlík, aneb s Kelty nejsou žerty*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2020, 200 s. ISBN 978-80-00-05605-0.

GLASEROVÁ, Světlana. *Rusanda na větvi*. 1. vyd. Praha: Euromedia group k. s. - Ikar, 2015, 176 s. ISBN 978-80-249-2993-4.

GLASEROVÁ, Světlana. *Trosečník sibiřský*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Plus, 2019, 240 s. ISBN 978-80-259-0953-9.

HLAVÁČEK, P., FESENKO, M. *Rusové v Praze: ruští intelektuálové v meziválečném Československu*. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, 155 s. ISBN 978-80-7308-748-7.

KOPŘIVOVÁ, Anastazie. *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*. 1. vyd. Praha: Národní knihovna, 2001, 113 s. ISBN 80-7050-378-5.

MAYOROVA, Natalia. *Eurasianství - od Savického k Duginovi*. Plzeň 2014. Bakalářská práce. Západočeská univerzita, filozofická fakulta. PhDr. Vladimír Naxera.

PEŠKOVÁ, M., et al. *Jsem imigrant: Ja-immigrant : imigranti z bývalých zemí SSSR v České republice*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Vlasta Králová, 2006, 209 s. ISBN 80-870-2507-5.

PUTNA, Martin C. *Rusko mimo Rusko: Dějiny a kultura ruské emigrace 1917-1991 [II. díl]*. 1.vyd. Brno: Petrov, 1993, 208 s. ISBN 80-85247-45-3.

PUTNA, M. C., ZADRAŽILOVÁ, M. *Rusko mimo Rusko: Dějiny a kultura ruské emigrace 1917–1991 [II. díl]*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1994, 301 s. ISBN 80-85247-53-4.

SAVICKÝ, Ivan. *Osudování setkání - Češi v Rusku a Rusové v Čechách (1914-1938)*. 1. vyd. Praha: Academia, 1999, 271 s. ISBN 80-200-0770-9.

SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice: sociální, politická a religiozní variabilita ruských migrantů*. Praha: Pavel Mervart, 2010, 144 s. ISBN 978-80-87378-49-6.

SLÁDEK, Karel. *Ruská menšina a česká společnost: východiska transkulturní komunikace*. 1.vyd. Ostrava: Moravapress, 2014, 106 s. ISBN 978-80-87853-12-2.

TEJCHMANOVÁ, Světlana. *Rusko v Československu: (bílá emigrace v ČSR 1917–1939)*. 1. vyd. Jinočany: H & H, 1993, 59 s. ISBN 80-85467-57-7.

VEBER, V., Sládek, Z., Bubeníková, M., Harbúlová, L. *Ruská a ukrajinská emigrace v ČSR v letech 1918–1945*. Praha: Seminář pro dějiny východní Evropy při Ústavu světových dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, 1996, 25 s. ISBN 80-718-4191-9.

ZAHRÁDKA, Miroslav. *Ruská literatura XX. století: (literární proudy a osobnosti)*. 1. vyd. Olomouc: Periplum, 2003, 236 s. ISBN 80-86624-08-0.
Historický ústav AV ČR. *Biografický slovník českých zemí*. 11. sešit. Čern-Čž. 1. vyd. Praha: Libris, 2009, 104 s. ISBN 978-80-7277-368-8.

ДОБУШЕВА, М., КРЫМОВА, В. *Дом в изгнании - очерки о русской эмиграции в чехословакии 1918-1945*. Praha: RT + RS servis, s.r.o., 2008, 511 s. ISBN 80-903847-5-7

Elektronické zdroje:

BABKA, Lukáš. Mezinárodní vědecké konference. Národní knihovna České republiky [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://www.nkp.cz/slovanska-knihovna/odborne-cinnosti-publikace/mezinarodni-vedecke-konference>

BABKA, Lukáš. O knihovně. Národní knihovna České republiky [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://www.nkp.cz/slovanska-knihovna/zakladni-informace/o-knihovne>

BRYNDA, Hanuš. "Oni byli první" - osudy prvních obětí komunismu v Československu. Radio Prague International. Radio Praha [online]. Copyright © 1996 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.radio.cz/cz/rubrika/historie/oni-byli-prvni-osudy-prvni-obeti-kunizmu-v-ceskoslovensku>

BŘEŠŤAN, Robert. Prozatím se v Česku cítím bezpečně, říká předseda ruského spolku, který je v Kremlu na indexu. *Žurnalistika ve veřejném zájmu — HlídacíPes.org* [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/prozatisim-se-v-cesku-citim-bezpecne-rika-predseda-ruskeho-spolku-ktery-je-v-kremlu-na-indexu/>

ČERNOUŠEK, Štěpán. Už 30 let ruský Memorial odhaluje sovětské zločiny. Pomáhá v nich hledat i české stopy. *Blogy - Názory Aktuálně* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/stepan-cernousek.php?itemid=34243>

GLASER, B., GLASEROVÁ, S. Jak můžete i Vy podpořit vznik knihy Bedřich z Ořecha? *Bedrich-Glaser* [online]. Copyright © 2018 [cit. 2020-04-20] Dostupné z: <https://bedrich-glaser.webnode.cz/>

GLASEROVÁ, Světlana. Důvody vzniku Společné obrany. *Občanské sdružení Společná obrana* [online]. Copyright © 2012 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.spolecnaobrana.net/news/duvody-vzniku-spolecne-obrany/>

HAŠKOVÁ, Dana. *Meziválečná ruská emigrace a SLÚ* [online]. Věda kolem nás. Praha: Středisko společných činností AV ČR, 2019 [cit. 2020-04-20]. ISBN 978-80-270-5675-0.

HRABĚ, Jiří. Alexej Kelin – Na svoji hubu doplácím mnoho let. *Časopis Vital* [online]. Copyright © 2015 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: https://vitalplus.org/alexej-kelin-na-svoji-hubu-doplacim-mnogo-let/?gclid=EAlaIQobChMI9_Kf1fOu6QIVk-d3Ch1XlwDTEAAYASAAEgIgcVd_BwE

CHMEL DENČEVOVÁ, Ivana. Spolu s Rudou armádou přišla do Československa i kontrarozvědka Směrš. Na svědomí má 215 obětí, říká historička. *Český rozhlas Plus* [online]. Copyright © 1997 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/spolu-s-rudou-armadou-prisla-do-ceskoslovenska-i-kontrarozvedka-smers-na-svedomi-7206394>

MALÝ, Jakub. Od šmejdů k fantasy. Světlana Glaserová je spisovatelkou z leknutí. *Český rozhlas Pardubice* [online]. Copyright © 1997 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://pardubice.rozhlas.cz/od-smejdu-k-fantasy-svetlana-glaserova-je-spisovatelkou-z-leknuti-8112968>

RESZCZYŃSKA, Markéta. Potřebujeme si popovídat. Sovětští agenti jí odvěkli dědečka do gulagu. *Deník.cz - informace, které jsou vám nejbližší* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/regiony/pamet-naroda-smers-gulag-kveten-1945-rusti-emigranti-dejvice-20191013.html>

SEDMIDUBSKÝ, Jan. Arkadij Averčenko – „zuřivý pes uboze vyjící do plamenů revoluce“. Český rozhlas Plus [online]. Copyright © 1997 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/arkadij-avercenko-zurivy-pes-uboze-vyjici-do-plamenu-revoluce-6541910>

VANĚČKOVÁ, Gabriela. Společnost Mariny Cvětajevové - Oficiální stránky obce Všenory. Obec - Oficiální stránky obce Všenory [online]. Copyright © 2019 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.vsenory.cz/knihovna-infocentrum/centrum-mariny-cvetajevove/historie-centra-mariny-cvetajevove/spolecnost-mariny-cvetajevove/>

WOLFOVÁ, Linda. Alexej Kelin (1942). Redirecting to <https://www.pametnaroda.cz/cs> [online]. Copyright © 2014 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/kelin-alexej-20141113-0>

Cvětájevová Marina - Na domě čp.1373 Švédská ulice 51 Praha 5 Smíchov. Pamětní desky v Praze. Pamětní desky v Praze [online]. Copyright © 2011 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.pametni-desky-v-praze.cz/products/cvetajevova-marina-na-dome-cp-1373-svedska-ulice-51-praha-5-smichov/>

Krátká biografie. *Bedrich-Glaser* [online]. Copyright © 2018 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://bedrich-glaser.webnode.cz/biografie/>

Odhalení desky M. Cvětajevové. Oficiální stránky obce Všenory [online]. Copyright © 2019 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: https://www.vsenory.cz/obec-174/fotogalerie/odhaleni-desky-m-cvetajevove/?ftresult_menu=odhalen%C3%AD+desky

Pravoslavný katedrál ní chrám sv. Cyrila a Metoděje. Pravoslavná katedrála sv. Cyrila a Metoděje [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://www.katedrala.info/>

Ruský Memorial zveřejnil databázi pracovníků bývalé NKVD. Obsahuje na 40 tisíc jmen. *ČT24 - Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR - Česká televize* [online]. Copyright © 2016 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1963646-rusky-memorial-zverejnil-databazi-pracovniku-byvale-nkvd-obsahuje-na-40-tisic-jmen>

Savickij, Petr Nikolajevič - materiály z osobní pozůstalosti. Speciální sbírky Slovanské knihovny [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <http://sbirkysk.nkp.cz/index.php?page=sbirky&id=18>

Slovanský ústav Akademie věd České republiky - základní informace. Slovanský ústav Akademie věd České republiky [online]. Copyright © 2018 Copyright [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://www.slu.cas.cz/1.html>

Свѣтлана Гласерова. *Facebook.com* [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/svetlana.glaserova>

ВАСИНКЕВИЧ, Ольга. Семья Мусатовых: пункт назначения - Чехословакия. Выбран случайно. Radio Prague International. Radio Praha [online]. Copyright © 1996 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.radio.cz/ru/rubrika/progulki/semya-musatovyx-punkt-naznacheniya-chexoslovakiya-vybran-sluchajno>

ВАШКОВА, Лорета. Презентация монографии «Прага и зарубежная Россия». Radio Prague International. Radio Praha [online]. Copyright © 1996 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.radio.cz/ru/rubrika/radiogazeta/prezentaciya-monografii-praga-i-zarubezhnaya-rossiya>

ЗОЛОТАРЕВ, И., ЧИГАЛОВА, Е., КЕЛИН, А., КРЫМОВА, В. История общества Русская традиция. Сайт Русской диаспоры в Чешской республике [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://ruslo.cz/index.php/obshchestvo>

КОПРШИВОВА, Анастасия. Зубчатое колесо истории. Сайт Русской диаспоры в Чешской республике [online]. Copyright © 2017 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <http://ruslo.cz/index.php/arkhiv-zhurnala/2017/item/917-zubchatoe-koleso-istorii>

ОЗЕРОВА, Станислава. Семейный архив. *Сайт Русской диаспоры в Чешской республике* [online]. Copyright © 2018 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://ruslo.cz/index.php/emigratsiya/item/961-semejnyj-arkhiv>

ХЛЕБИНА, Анна. Аверченко и кнедлики. Пражский экспресс — чешская газета на русском языке [online]. Copyright © 2019 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.prague-express.cz/ruscz/67315-averchenko-i-knedliki>

История театра. Детский театр Красный сарафан [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://teatrsarafan.cz/index.php/2016-04-12-15-37-13/istoriya-teatra>

О центре. Российский центр науки и культуры в Праге. Представительство Россотрудничества в Праге [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/glavnaya/o-tsentre/>

Партнеры. Сайт Русской диаспоры в Чешской республике [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://ruslo.cz/index.php/partnery>

Положение о Координационном совете российских соотечественников в Чешской Республике. Координационный совет российских соотечественников [online]. Copyright © 2020 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://ksros.eu/положение-о-координационном-совете-р/>

Стихи к Чехии. *Наследие Марины Цветаевой* — сайт о великом русском поэте XX века [online]. Copyright © 2004 [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: https://www.tsvetayeva.com/cycle_poems/stihi_k_chehii

RESUMÉ

Tato bakalářská práce se věnuje tématu potomků ruských emigrantů v České republice. Práce obsahuje čtyři hlavní kapitoly, ve kterých je toto téma podrobněji rozebráno.

První kapitola se zabývá historií ruské emigrace, zejména však první vlnou ruské emigrace do Československa mezi lety 1918-1922, a seznamuje s vybranými významnými ruskými emigranty (J. Čirikov, A. Bém, R. Jakobson, A. Avěrcenko, S. Paninová, M. Cvětajevová).

Následující kapitola popisuje současný život potomků ruských emigrantů v České republice, ale neopomíná ani nově příchozí emigranty z Ruské federace.

Třetí kapitola představuje několik významných potomků prvorepublikových ruských emigrantů (I. Savický, N. Musatová, J. Čirikov, V. Bystrov, A. Kopřivová, A. Kelin).

Poslední část této práce je věnována Světlaně Glaserové (nar. 1956), české spisovatelce a ilustrátorce, dceři ruských emigrantů ze SSSR.

РЕЗЮМЕ

Бакалаврская работа посвящена теме потомков русских эмигрантов в Чешской Республике. Работа состоит из четырех основных частей, в которых данная тема обсуждается более подробно.

Первая часть работы представляет собой историю русской эмиграции, особенно первую волну русской эмиграции в Чехословакию в 1918-1922 гг и знакомит с некоторыми известными русскими эмигрантами (Е. Чириков, А. Бем, Р. Якобсон, А. Аверченко, С. Панина, М. Цветаева).

Следующая часть описывает сегодняшнюю жизнь потомков русских эмигрантов живущих в Чехии, а также недавно прибывших эмигрантов из Российской Федерации.

В третьей части представлено шесть известных потомков русских эмигрантов первой волны (И. Савицкий, Н. Мусатова, Е. Чириков, В. Быстров, А. Копршилова, А. Келин).

Последняя часть бакалаврской работы посвящена Светлане Глазеровой (род. 1956), чешской писательнице и иллюстратору, дочери русских эмигрантов из СССР.